

کتابچه هسته پژوهشی آزمون سازی

دانشکده علوم رفتاری و سلامت روان (انستیتو روانپزشکی تهران)

تهیه و تنظیم:

دکتر محمد کاظم عاطف وحید

(دکترای روانشناسی بالینی)

بهار 1394

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست مطالب

1.....	مقدمه و کلیات
2.....	ملاحظات عملی
3.....	استاندارد کردن
3.....	پایایی یا ثبات (Reliability)
3.....	روائی Validity
4.....	اهداف
4.....	ارکان هسته
4.....	اعضاء گروه پژوهشی

مقدمه و کلیات

- آزمون‌های روانی برای اندازه‌گیری تفاوت‌های بین‌فردی یا تغییرات یک فرد در طول زمان، و همچنین موارد زیر بکار می‌رود.
- 1- پیش‌بینی: جهت تصمیم‌گیری در مورد فرد - احتمال موفقیت فرد در یک موقعیت شغلی
  - 2- گزینش: تصمیم‌گیری در مورد استخدام فرد
  - 3- طبقه‌بندی: تعیین اینکه فرد در چه گروهی جا دارد و یا براساس چه روشی مورد آموزش و درمان قرار بگیرد. انتخاب برنامه درسی - گزینش برای انواع حرفه‌های تخصصی
  - 4- تشخیص: تشخیص بیماری‌ها و تبیین علائم
  - 5- ارزشیابی: قضاوت و ارزشیابی در مورد برنامه‌ها، روش‌ها، تدابیر درمانی و غیره.
- آزمون‌ها به روان‌شناسان کمک می‌کنند تا داده‌های وسیعی درباره افراد به دست آورند بی‌آنکه نظم عادی زندگی آنها به هم بخورد یا نیازی به وسایل پیچیده آزمایشگاهی باشد.
- یکی از شرایط عمده و اساسی استفاده از یک آزمون در کشور، استاندارد بودن آن آزمون است بدین معنی که آزمون باید با شرایط خاص فرهنگی آن کشور انطباق داشته باشد تا نتایج حاصل از استفاده از این آزمون بخصوص، قابل اعتماد باشد.

قبل از استفاده از آزمون‌های روانی باید درباره موضوعات زیر در مورد آزمون‌ها بررسی انجام شود:

1- جهت‌گیری نظری: سازه‌ای که آزمون باید اندازه‌گیری کند مورد بررسی قرار دهند. اطلاعات در مورد راهنمای اجرای آزمون موجود است؟

2- ملاحظات عملی

3- مناسب بودن گروه نمونه استاندارد کردن

4- کافی بودن پایایی

5- کافی بودن روایی

ملاحظات عملی

1- اگر آزمودنی قرار است آزمون را بخواند توانایی خواندن آزمودنی با سطح مورد نظر آزمون هماهنگی دارد.

2- طول آزمون تا چه اندازه مناسب است؟ آزمون طولانی ممکن است موجب ناکامی شود، فرم کوتاه

3- آیا آزمونگر به کارآموزش بیشتر نیاز دارد؟ اگر چنین است چگونه می‌توان آن را انجام داد؟

استاندارد کردن

- 1- آیا جامعه‌ای که با این آزمون آزمایش می‌شود به جامعه‌ای که آزمون در آن استاندارد شده شباهت دارد؟
- 2- آیا حجم نمونه استاندارد کافی بوده است؟
- 3- آیا هنجارهای خاصی برای خرده‌گروه‌ها subgroup تدوین شده است
- 4- آیا دستورالعمل‌ها امکان اجرای استاندارد آزمون را فراهم می‌کند.

پایایی یا ثبات (Reliability)

- 1- آیا پایایی آزمون کافی است (90% برای کار بالینی و 70% برای مقاصد پژوهشی)
- 2- ثبات نسبی صفت مورد اندازه‌گیری، روش برآورد پایایی، و چهارچوب آزمون چه تأثیری بر پایایی آن دارند؟

روایی Validity

- 1- برای تأیید روایی چه ملاک‌ها و روش‌هایی استفاده شده
- 2- آیا آزمون به گونه‌ای ساخته شده است که خصیصه مورد نظر را به طور صحیح اندازه‌گیری کند

3- آیا با توجه به بافت و هدفی که آزمون را بکار می‌برید آزمون به درستی صفت مورد نظر را اندازه‌گیری می‌کند.

اهداف

طراحی و تدوین آزمونهای روانشناختی مناسب
ترجمه و هنجاریابی آزمونهای معتبر در زمینه روانشناسی

ارکان هسته

مسئول هسته: دکتر محمد کاظم عاطف وحید (دکتری
روانشناسی بالینی، معاونت آموزشی دانشکده علوم رفتاری و
سلامت روان)

دستیار هسته: دکتر احمد عاشوری

اعضاء گروه پژوهشی

- دکتر بهروز بیرشک: دکتری روانشناسی مشاوره، عضو هیات
علم دانشکده علوم رفتاری و سلامت روان
- دکتر بنفشه غرایبی دکتری تخصصی روانشناسی بالینی، مدیر
گروه روانشناسی بالینی دانشکده علوم رفتاری و سلامت روان
- دکتر علی اصغر اصغرنژاد دکتری تخصصی روانشناسی، مدیر

گروه بهداشت روان دانشکده علوم رفتاری و سلامت روان
- دکتر احمد عاشوری دکتری تخصصی روانشناسی بالینی، عضو
هیات علمی دانشکده علوم رفتاری و سلامت روان